

Megemlékezés Eötvös Loránd sírjánál

Budapest, 2017. április 10.

Horváth Zsolt megemlékezik Eötvös Lorándról

Tisztelt ünnepi Egybegyűltek!

Idézet a fizikustól – a sikerről és a tudásról:

„Aki nagy útra készül, aki testi erejét nagy próbának veti alá, még az is, aki bárminemű sport-téren másokkal versenyre kel, lemond kedves szokásairól, kényelmét, multságait céljának eláldozza. Nem érdemel-e a szellemi küzdelem elrendő siker éppen ilyen áldozatokat?”

Idézet a természettudóstól – a természetről és a tudományról:

„Az igazi természettudós (...) örömet talál magában a kutatásban s azokban az eredményekben, melyeket az emberiség anyagi jólétének előmozdítására értékesít.”

Idézet a tanártól – az életről és az oktatásról:

„Tanuljunk egymástól, hogy minél jobban taníthassunk.”

Idézet az akadémikustól – az emberről és a fejlődésről:

„Vannak, akik az eredeti népszokások eltűnését siratják, s van is abban valami szomorító, épp úgy, mint abban, hogy a gyermek ártatlan játékait nem folytatja férfikorában, de azért a kedves gyermeknek mégis derék férfivá kell válni, s mi is csak azt kívánhatjuk, hogy művelt nemzet legyünk, nem pedig etnográfiai kuriozitás.”

És végül idézet a politikustól – a politika feladatáról:

„Nekünk, uraim, azon kell fáradoznunk, hogy a közművelődés tere virágos kert legyen; s hogy ezt a célt elérjük, arra szükséges először az, hogy e kertben rendet teremtsünk, hogy minden növénynek megadjuk a maga helyét, de szükséges azután az is, hogy minden növénynek megadjuk a maga táplálékát: azt a talajt, azt a levegőt, amely mellett igazán fejlődik. Egy szóval kifejezve, nekünk itt csak két dolgunk van: hogy parancsoljunk, de azután, hogy segítsünk is. És én, uraim, azt szeretném, hogy minél többet segíthessünk, és minél ritkábban és minél enyhébben kelljen parancsoló szavunkat felemelnünk.”

E bölcs gondolatok bár üzenetükben különbözőek, egyben mégis közösek: egytől-egyig Eötvös Loránd szavai csengenek vissza. Eötvös Lorándé, a fizikusé, a természettudósé, a tanáré, az akadémikusé, a politikusé, és még sorolhatnánk a széles skálán helyet foglaló társadalmi és tudományos címeket, rangokat. Mégis, miben rejlik e gondolatok bölcsessége? A válasz aktualitásukban keresendő. Az aktualitás pedig maga a fejlődés iránti készletesség, vágy. Igen, a fejlődés, mely egyre könnyebbé teszi életünket, ugyanakkor a hozzá vezető út áldozatokkal jár. És ha készek vagyunk kellő áldozatot hozni, éppen a fejlődést látva és tapasztalva lelhetjük meg munkánk örömét, és szerezhetünk lemondásainkért cserébe elégtételt. Eötvös áldozatvállalásokkal teli életútja, tudományos érdemei, elvitathatatlan katalizátora lett a huszadik századi robbanásszerű fejlődésnek, miáltal végérvényesen igazolódtak e gondolatok, és példaként állítva önmagát az emberiség elé, váltak örök érvényűvé és követendővé minden, a fejlődés iránt elkötelezett ember számára.

Tudományos érdemei világszerte jól ismertek, és nincsen lélek e hazában, ki ne hallott volna Eötvös Loránдрól. Végigkövetve Eötvös páratlan életútját, nem mehetünk el szó nélkül a tudományos élettel párhuzamosan, a társadalmi elköteleződések terén tanúsított elvitathatatlan és példaértékű munkássága mellett. Politikusként felkarolója és zászlóvivője volt a művelt és jóléti társadalom eszméjének. A nép iránt megnyilvánuló empatikus politikájával bizonyította: nemcsak a szó klasszikus, de annak legnemesebb értelmében lélekben is nemes ember volt.

A fejlődésért folytatott tudományos küzdelem azonban 1919. április 8-án Eötvös Loránd számára végérvényesen

lezárult. Gyászolt a nemzet, a hazai és nemzetközi tudományos élet. Einstein Eötvös haláláról így emlékezett meg: „A fizikának egy fejedelme halt meg.”

Eötvös halálával lezárult egy korszak, de kezdetét vette egy új, egy máig tartó, melyben az utókor nem kisebb feladatot kapott örökül, mint a hátrahagyott tudományos értékek továbbvitelét a világ fejlődésének szolgálatába állításával, ezzel beteljesítve az eötvösi eszméket, előmozdítva az emberiség anyagi jólétét.

Tisztelettel emlékezik a hálás utókor!

Horváth Zsolt,
a Magyar Geofizikusok Egyesületének elnöke

A megemlékezők Eötvös Loránd síremlékénél